

նի աւանդութիւնը իւր վեհ պարզութեան մէջ պահեցինք:

Բայց ըստ Ուլիգեայ՝ տանք այս չորս դարուց նկարագիրն Առաջինն է ռսկեգարն, յորում տուաքինութիւնը անեցաւ առանց օրինաց: Մարդիկ կը հնազանդէին յօժարութեամբ իւրեանց սրտի մէջ գրուած օրինացն, և երբէք չէին թողուր այն տեղն ուր ծներ էին: Միշտ ի իաղաղութեան էին. պարսպապատ քաղաք չկար և ոչ պատեւրազմի գէնք. և որովհետեւ երկիր ինքնին առատ պտուղ կու տար, ուրիշ անունդ չէին փնտռեր: Կաթի և նեկտարի առուակներն նոցա անուշահամ ըմպելիքներ կը մատակարարէին: Երկինք՝ միշտ պարզ, օդն խնկաբոյր՝ ծաղկանց հոտերով, և եղանակներէն դարունն միայն էր: Երջանկութեան և անմեղութեան այս դարը Կոռնոսի թագաւորութեան չափ տևեց: Արամազդայ ատեն սկսաւ արծաթի դարը: Գարունն սակաւատեւ եղաւ և տարին չորս եղանակի բաժնուեցաւ. առաջին անգամ տաքն այրեց երկիրն, որ ցրտէն ալ սառեցաւ: Մարդիկ խրճիթներ շինեցին և իւրեանց քրտամբ երկրէն հանեցին Դեմետրեայ պարգևներն: Պղնձէ դարուն մէջ ելան գոռոզութիւն և պատերազմ առանց եղբրան: Վերջապէս երկաթի դարն հալածեց զպարկեշտութիւն և զարդարութիւն. բոլոր մշտութիւններն դուրս ժայլօքեցին ամէն կրքերով և ախտերով մէկտեղ, և օրինաց խըստութիւնը սկսաւ պատժել ամէն տեսակ եղեռն: Մարդկան ցեղ մը՝ հսկայից արեւէն ծնած, որով երկիրը ողողեցաւ երբ այս հրէշներն յաղթուեցան աստուածներէն, խառնեց ամբարշտութիւնը մարդկային ցեղին ապականութեան հետ:

Քաղեալ 'ի Գիցարանութենէ

Շարունակելի

Հ. ՆԵՐՍԵՍ ՎԷ. ԶՆՏՈՅԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐ

ՏԱՐԻՈՅՆ ԵՐԿՈՒ ԵՂԱՆԱԿԱՅ

Ջըմեռը հասաւ խորշովեալ գէմբով
Գըլուխը ճերմակ, երկայն մազերով,
Տարւոյն էն դաժան անշուշտ ամենուն
Եղանակն է այս, մեծի և փոքուն:
Հողագունտն անգամ կը խորշի հիմէն
Անաչառ և խիստ անօր ժանիքէն.
Չունի բարեկամ, բռնաւ ջատագով,
Անհամբոյր բարբէն ամէն մարդ տըժգուն:
Կանաչ դաշտերուն երջանիկ կեանքը

Զոհ ըրաւ մատնեց ըսպիտակ ձեանը.
 Փոխուեցաւ ի կերպ ութսուն տարեկան
 Իւնութեան դէմքը, ծերունւոյ նման:
 Անտառներ լուսներ սիրտերնին կոտրած,
 Զիւնալիւր գլխով լուռ մունջ են կեցած.
 Զայն չըկայ եւ երգ անմեղ սոխակին,
 Գազանաց միայն ոռնալն կը լըսուին:
 Ուր, վըճիտ առուակ, խոխոջիւն երգովդ
 Եւ գետ սրբընթաց ծիծաղ երեսովդ,
 Ինչո՞ւ չէք չարծիւր կեցեր էք ի բուն,
 Զի կըրցա՞ք յաղթել ալեւոր ծերոյն:
 Զիւնալունչ քամին հիւսիսէն փրչած,
 Սուլեղով իրեւ գազան մի կատողած,
 Դժբաղդ ուղեւոր թէ գինեալ չըլլայ,
 Կը մընայ անշունչ կէս ճամբուն վըրայ:
 Թըշուառ է կեանքը խեղճ աղքատին,
 Զոր ամէն կողմէն կը փըշէ քամին,
 Դողալով ցըրտէն զըռնէ դուռ կ'երթայ,
 Ուտելիք մուրալ կամ հագուստ գըտնայ:
 Մէկ ոտքը անշահ պատռուտած կօշիկ,
 Միւսն անկէց խեղճ գըրիթէ բոպիկ,
 Դէմքը յուսահատ հոգին բերանը,
 Կարծես թէ մահուան հասեր է ժամը:
 Կարկըտած կըրկնոց մարմնոյն ապաւէն,
 Տօպրակը վիզը անոր վըրայէն,
 Երկու ծալք եղած հոգով կայխատի,
 Որ լոյսը կենաց չըլլայ թէ մարի:
 Ծոցը չունի գութ ձըմեռը գազան,
 Թոյնը անխընայ կարկըտի նման,
 Հարուստին զիմաց զէնքնկէց կ'ըլլայ
 Վայ խեղճ աղքատին թէ որ ճանկն ինչայ:
 Հեշտ է փարթամին յաղթել ժանտ ցուրտին,
 Ունի վառելիք, գինի թանկագին.
 Մառանը լեցուն ագնիւ ալիւրով,
 Ապուխտ չի պակսիր, երչիկ փութերով*:
 Տաք տունը նըստած սեղանին առջեւ,
 Կ'ուտէ կը խըմէ զԱրարչին պարգեւ.
 Բազմոցին վըրայ յետոյ կուշտ փորով
 Ոտքերը տընկած կը ծըխէ համով:
 Տանէն եթէ դուրս փափաքի ելլեն
 Դաժան ծերունւոյն ակռաներն զըննել,
 Մուշտակով գինեալ մարմինը կը պատէ,
 Որ անոր բերնին գինքը չի մատնէ:
 Երբ մութը կոխէ, գիշերը հասնի
 Փափուկ անկողին ունի պատրաստի,
 Աչքը կը գոցէ հանգիստ բուն կ'ըլլայ,
 Ալխարհք կործանի փոյթը չէ նորա:

* Մանրութեան չափ Ռուսաց: Մի փութն է 16 քիլոկրամ:

Ո՛ր ես սիրահար գեղեցիկ գարուն,
 Ինչո՞ւ չես ցուցներ գէմքդ զուարթուն.
 Ազատէ շուտով զաշխարհ ի լըծոյ
 Զըմեռուան ժաննաց գառնաշունչ ցըրտոյ, —
 Երկնից գահակալ Աղբիւր կենսատուն,
 Երբ գուռը քացաւ քերմութեան գանձուն,
 Հիւսիսէն եկած ձիւնաբեր քամին
 Փախաւ սոսկալով սառնապատ տեղին:
 Ինն ամիս գերի, որ կեցաւ փակուած,
 Դուրս ելաւ սըացաւ հրաշունչ ձին հեծած,
 Զերկիր շարժելով ձայն կու տայ այգուն,
 Ես եմ, մի վախնաք, ձեր յոյսը գարուն:
 Ըսպիտակ գըլխով ձիւնապատ լեռներ
 Կանաչեալ սկըսան և խիտ անտառներ,
 Մըթնոյրտ, երկիր, արարած անբան
 Ցաւերնին մոռցած՝ նոր կեանք ըզգեցան:
 Մատղաշ տըղայոց սընունդ գերազանց,
 Ո՛վ գարուն չըքնաղ կաթըն քոյ ըստեանց,
 Հիւանդաց ցաւին բըժիշկ աննրկուն,
 Ի՛նչ ուրախութիւն կըթոտ ծերերուն:
 Արթընցան գաշտերն, ձորերը թօյնած,
 Կապոյտ մանիշակ աչքերը բացած
 Գեղեցիկ տեսեամբ իրրեւ հարս քընքուշ,
 Կը գիւթէ զաշխարհ բուրմամբըն անուշ:
 Քաղցըր ձայներէն անգին սոխակաց
 Դադրեցաւ ոռնալն վայրագ զազանաց,
 Սողուն և գեռուն օրհասէն փախած,
 Կը սողան վեր վար արեւուն դիմաց:
 Հայեցան գըտան ուժերնին հըզօր
 Սառուցեալ գետեր և առու բոլոր,
 Կարկաջին երգով կը ձայնեն զուարթուն,
 Ողջո՞ն քեզ, ո՛վ կեանք մեր գարուն:

Սիմֆերոպոլ, 1889 մարտ 5.

Հ. ՆԻԿ. ԶԻԿԻ

